

vrienden van heverleebos en meerdaalwoud v.z.w.

Regionale milieu- en natuurvereniging

**Aan college van burgemeester en schepenen
van Stad Leuven
Professor Van Overstraetenplein 1
3000 Leuven**

Waversebaan 66
B-3001 Heverlee-Leuven
☎+ Fax : (016)23 05 58
E-mail : infocentrum@vhm.be
Website : www.vhm.be

Heverlee, 27 oktober 2016

Betreft: Opmerkingen bij de Startnota herziening GRS Leuven.

Geachte,

In antwoord op uw brief van 11 augustus 2016 zenden wij u de opmerkingen van Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw op de startnota van de herziening van het ruimtelijk structuurplan Leuven.

Vooreerst willen we een aantal algemene opmerkingen formuleren;
We ervaren de aanpak als zeer positief.

We missen een 'lerend' aspect: Welke doelstellingen uit het GRS 1 werden gehaald en welke niet en waarom? Wat kan men hieruit leren voor de herziening? (zie bijv. pag. 5 Ondanks de doelstelling van 100.000 inwoners in GRS 1, worden toch zoveel bouwprojecten opgezet dat er finaal meer inwoners zullen zijn. Was er actieve sturing, hoe had dit 'juist' kunnen gericht worden?...).

Zeer concreet is het uitwerken van het RSL2 een visie oefening. De eigenschap van een visie is dat een wensbeeld geformuleerd wordt. Doorgaans is dit het resultaat van een aantal oefeningen gebaseerd op de inschatting van trends. Hierdoor is het typisch ook zo dat verschillende scenario's kunnen ontwikkeld worden om deze visie te behalen, doorgaans met verschillende rollen voor diverse actoren in het planningsproces. Dit aspect ontbreekt volledig. Bijv.: uit het vorige GRS kwam naar voor dat de helft van de woningen gerealiseerd wordt buiten de prioritaire zones. Wanneer dit niet gebeurt is een veel stimulerendere rol nodig van de planningsoverheid, zo dit wel gebeurt is er eerder een remmende taak weggelegd. Twee verschillende scenario's die uitgewerkt dienen te worden doorheen het plan.

Een belangrijk uitgangspunt zoals biodiversiteit ontbreekt.

Slechte leesbaarheid van de kaarten (onaangepaste schaal) en legendes en ontbreken van

legendes.

We beamen de strategie om zoveel mogelijk data te gebruiken, maar anderzijds moeten we samen vaststellen dat beschikbare data soms zeer verouderd zijn. In een maatschappij die continu verandert en waar niet zozeer deze verandering de grote 'game changer' zal zijn, maar de versnelling van deze verandering, is het beschikbaar hebben van voldoende recente data cruciaal.

We zouden willen bepleiten een duidelijkere uitdaging te formuleren. Wat met een klimaatneutrale stad, wat met een leefbare stad, wat met een jonge stad, ... ?

Volgende opmerkingen hebben we rond het uitgangspunt (groei dichtheidsfuncties)

- pg 6: Evolutie van de bevolking 2000-2010: en wat van 2010 tot 2016? Zet trend zich voort? En wat zijn de gevolgen bijv. op het vlak van doelstellingen? Zie pg 7: recente cijfers ontbreken.
- pg 7: De economie is gezond. Geldt dit ook voor de kleinhandel in de stad, anno 2016? E-commerce raast daar toch heel snel door. Data van 2011 zijn dan al gauw 'historisch' en hebben niets met de dagdagelijkse situatie te maken.
- pg. 9: begrippen 'groene ruimten' en 'open ruimten' worden door elkaar gebruikt alhoewel grondig verschillend o.m. naar inhoud en gebruik.
- pg. 11: RUP Parkveld werd vernietigd maar ook het gewestplan voor Termunckveld.
- pg. 12: economische ontwikkelingen in de open ruimte: waar zat het gewestplan tegen?
- pg. 13: recente cijfers ontbreken nog.
- Pg 13: 'trendscenario', bij "ongewijzigd beleid". Zijn er ook andere scenario's beschikbaar? Zie eerder, zijn er lessen te trekken (blijkbaar is er even grote groei in ontwikkeling binnen als buiten de grootschalige ontwikkelingsgebieden => inzake grootschalige ontwikkeling hoeft Leuven zelf geen grote ambitie te hebben?).
- pg. 16: 'onaaneroerde groene ruimten': Groenveld is overwegend landbouwgebruik = open ruimte en niet groene ruimte (zie opmerking op pg. 9).
- pg. 17: ruimte voor 8200 nieuwe woningen. Waarom dan uitkijken naar nieuwe woonreserves gelet op de theoretische planperiode van 10 jaar?
- In het algemeen: kan dit hoofdstuk geen eenvoudig leesbare, heldere tabel hebben over het aantal wooneenheden: 'pre-RSL1', 'plan RSL1', 'gerealiseerd RSL1', 'plan RSL2'? Daaruit blijkt ons inziens dat e.e.a. sneller gaat dan gepland. Een goed structuurplan voor Leuven heeft dus eerder de uitdaging de autonome groei te sturen dan zelf er nog een vliegwiel in te spelen.
- pg. 19: 'hoog voorzieningenniveau' in Bertem: op basis van welke data wordt dit geconcludeerd? En wat met 'Maar op vlak van verdichting bestaat er een mogelijkheid om hier een voorzichtiger beleid te voeren...'
- pg. 20: "...werd in de uitvoeringsfase door de ontwikkelaar beslist om het programma

kantoren door andere programma's te vervangen.”: dit kan wel niet zonder de goedkeuring van de vergunningverlenende overheid! Of bepaalt de ontwikkelaar wat goed of nodig is voor de stad?

- pg. 21: “...niet tegen te houden ontwikkelingen aan de Bornestaat” en “daar waar wonen vergunbaar is, is dit niet gemakkelijk te vermijden”: kan in de praktijk inderdaad soms moeilijk zijn omwille van eventuele schadevergoeding maar waar het nodig is beschikt de stad wel over een aangepast instrument namelijk het ruimtelijk uitvoeringsplan.
- Inzake de visie: elk concreet getal ontbreekt. Ook zijn er geen scenario's aanwezig. De actuele beschrijving gaat van een 100% zekere ontwikkeling uit. Zoals eerder gesteld zal de wereld versneld veranderen. In de komende planperiode zullen een aantal grote maatschappelijke uitdagingen verder uitkristalliseren: vergrijzing, mobiliteit, klimaatwijziging. Dit zijn trends met grote onzekerheden, die mee in een scenario ontwikkeling moeten opgenomen worden.

Volgende opmerkingen hebben we op het deel Blauwgroen:

- pg 17-18: bij de belangrijkste landbouwgebieden wordt gans het westen van Leuven met Termunckveld, Zwanenveld en Vogelzang vergeten.
- Infrastructuren worden 'verheerlijkt' tot groene corridors waar het eerder van de nood een deugd maken is. Wat met de ecologische nadelen (o.a. versnippering) en hoe worden die opgevangen of verzacht? De effecten van een aantal elementen, zoals ingegroende oevers worden overschat (en zijn bovendien niet in een continuum aanwezig om echt deze functie uit te oefenen).
- pg. 23: het GOG in Egenhoven is het sluitstuk van een 'natuurontwikkelingsscenario' inzake waterbeheersing dat in de ganse vallei van de Dijle ten zuiden van Leuven actief is (en vruchten afwerkt). Er kan dus niet één onderdeel uitgenomen worden.
- pg. 23: quid Doode Bemde als voornaamste waterbuffer ook al bevindt deze zich buiten het grondgebied van de stad Leuven?
- pg. 25: goed dat er verder gebouwd wordt op RSL1, maar graag toch expliciet deze doelstellingen herhalen. Ze zijn zeker niet gerealiseerd en dreigen ondergesneeuwd te worden, o.a. biodiversiteit (later in de tekst komt dit terug).
- pg. 26: geologische eenheden = geografische eenheden?
- pg. 37: landbouw = duurzaam productief groen? Is nogal een onvoorwaardelijke uitspraak. Als het echt over CSA gaat, dan past dit niet in het hoofdstuk groen.
- pg. 41: De resultaten van de verschillende analyses geven vooral aan dat er ..... een tekort is aan buurt- en wijkgroen. Hoe is dat gemeten? Welke normen werden hierbij gehanteerd?

Worden diezelfde normen dan gehanteerd bij de toekomstige planning? Ook hier is een eenvoudig leesbare, heldere tabel met concrete doelstellingen aangewezen. Al was

het maar om de acties die in de teksten hierna komen samen te vatten en te kunnen beoordelen of deze wel voldoende zijn om doelstellingen te halen.

–pg. 47: heraanleg tuin van de Montfortanen: waarom, nodig of gewenst?

–pg. 49: “Als poorten voor dit natuurgebied zijn er het gewenste station van Haasrode....”: is dit niet wat (te) ver gezocht? Wat is de relatie?

–pg. 50: Vandaag ontbreken twee belangrijke verbindingen tussen groene vingers. Het gaat hierbij om een verbinding tussen de Molenbeek – Abdijbeek en Heverleebos....”: wat betekent dit concreet? Die functie wordt nu toch grotendeels verzekerd door Parkveld?

–pg. 51: “Beter verbindingen tussen de woonkernen....”: zijn geen groenverbindingen maar infrastructuren.

–pg. 52: structuurplan als beleidskader moet niet alleen principes en doelstellingen aangeven maar ook middelen en normen om die doelstellingen te bereiken. Hoe (vage) doelstellingen in de praktijk afdwingen zonder normen?

–pg. 54: 'Projecten met betrekking tot verhogen van waterbergend vermogen': is een amalgaam van maatregelen zonder samenhang en soms zelfs directe relatie tot het onderwerp.

Volgende opmerkingen hebben we op het energieluik:

- fig 2: Er wordt ten westen van de stad nog een hoogspanningsnet voorzien. Zo dit bovengronds komt, heeft dit een zeer grote impact, ondergronds eventueel ook. Het lijkt verstandig zowel de keuze als de ruimtelijke voorwaarden nu reeds op te nemen.
- fig 10 & 11: Windmolens tussen E314 en Bertembos kunnen niet, wel aan de oostelijke kant van de E314. Er wordt in deze figuur ook uitgegaan van grote windturbines. Intussen bestaan ook al medium scale windmolens, met kleinere afmetingen, beperktere opbrengst, maar lagere impact.
- fig 12: Windmolens aan de E313. Eendehoek beter laten aansluiten bij het tracé van de E314. Actueel sluiten ze te dicht aan bij habitatrictlijngebied.
- pg 16: De uitbouw van warmtenetten kent in een stad een zeer grote planningscomponent. Enkel via doorgedreven, langdurige planning & consequente realisatie kunnen zo'n netwerken ontwikkeld worden. De stad Antwerpen heeft hier een duidelijke plan-aanpak en doelstellingen geformuleerd voor grootschalige ontwikkelingen en in de toekomst renovatie. Voorgesteld hiervan te leren en dit hoofdstuk sterk uit te breiden, ook in functie van de vele historische gebouwen die Leuven rijk is (die steeds een grote warmtevraag zullen behouden). Er wordt enkel naar ontwikkelingen in de rand gekeken, maar bijv. de ziekenhuissite is een ideale gelegenheid om dit grondig te bekijken.

Inzake de detailuitwerking van het Westelijk deel kunnen we volgende opmerkingen formuleren:

- De inleiding is interessant op zich maar overbodig/irrelevant: het wordt verder in het

verhaal niet meer gebruikt als gegeven.

- Op wat is deze afbakening gebaseerd? Er is geen enkele interne relatie tussen Wilsele en Terbank en verder de Voer- en Dijlevallei (buiten de Diestiaanheuvelds?).
- Termunckveld wordt niet vermeld als bestaande open ruimte (pg. 12) wel als onderdeel van verbindende groene elementen op het niveau van het stadsdeel (pg. 20). Is dit toekomstbeeld (smalle strook 'groen' langs droge gracht) of huidige situatie?
- Landschap en erfgoedbeleid: “De groene vingers.... maken deel uit van bovenlokale groenstructuren” moet zijn 'van open ruimte structuren'. 'Groene vinger' is een begrip dat staat voor openruimte die binnendringt in het bebouwd weefsel van de stad.
- pg. 19: Grote schaal toepassen op geëigende locaties. “Grootschalige gebouwen benadrukken de belangrijkste assen en centrale plekken in de stad. Hierbij wordt echter telkens rekening gehouden met de aanwezige erfgoedwaarden en ook aanwezige beeldbepalende gebouwen, wijken, zichten...” Als de IMEC toren het resultaat is van dergelijke toetsing dan is dit weinig hoopvol voor de toekomst.
- 'slechts een beperkt aantal zones en plekken voor grote schaal zinvol bevonden': alleen al in het westelijk deel drie van dergelijke inplantingsmogelijkheden! Binnen een dergelijke kleine area! En dat waar al dergelijke gebouwen aanwezig zijn (IMEC, Hogeschool, Gasthuisberg-complex): wordt dit niet van het goede te veel? Het is bijna zoals met de verkeerstekens op onze wegen.
- pg. 20: 'Groene vingers' tussen aanhalingstekens zetten want 'groen' kan anders te letterlijk worden geïnterpreteerd.
- Termunckveld is een essentieel onderdeel van de open ruimte ten westen van Leuven gevormd samen met Zwanenberg, Vogelzang en Kareelveld en niet zomaar een 'verbindend groen element'.
- pg. 25: de alternatieve route voor de Tervuursesteenweg moet vooral en met prioriteit gezocht worden voor het deel van de ring tot Tabor. Na het recent aanbrengen van een nieuwe deklaag heeft men er zelfs niet aan gedacht om zelfs maar suggestiestroken voor fietsers aan te brengen!
- pg. 31: “Tussen deze clusters ligt de ingesloten open ruimte van het Groenveld...Het gaat om centraal gelegen locatie, waarvan de goede bereikbaarheid... Gemeenschapsvoorzieningen met een sterke verkeers attractie zijn hier dan ook niet bij voorbaat uitgesloten.” Deze optie/conclusie getuigt van een slechte kennis van de lokale situatie op verkeersgebied met een smal gabariet van alle omringende wegen waar de bussen nu al de grootste moeite hebben om door te komen.
- Bijbelinstituut: 'bijkomende recreatie' is in dit geval nogal vaag gelet op de beperkte ruimte die er ter beschikking is als men het bestaande groen wilt behouden.
- pg. 32: de zone tussen Tweekleinewegenstraat en Tervuursesteenweg is geen 'groen', wel open ruimte. Het gabariet van de steenweg kan noch op korte, noch op middellange of lange termijn verbreed worden omwille van de bestaande bebouwing. Veilig fietsverkeer vraagt een oplossing op korte termijn.

- “...K. Boudewijnlaan landschappelijk goed ingepast wordt”: waar bebouwing is gekomen ter hoogte van het wetenschapspark is juist het omgekeerde gebeurd!
- pg. 33: “nieuwe bakens worden toegevoegd aan de K. Boudewijnlaan, met een hoge landschappelijke, stedenbouwkundige en architecturale kwaliteit moeten hebben”: zoals de IMEC toren?
- Randparking in wetenschapspark: is er ruimte te veel op het wetenschapspark? Waarom trouwens daar in plaats van parking Bodart die veel gunstiger ligt, korter bij ring en stad.
- Termunckveld: “Gebouwen worden zo ingeplant dat er zichten op de open ruimte vanaf..... mogelijk zijn”: welke open ruimte? Deze verdwijnt bij het bebouwen van Termunckveld.

Pilootprojecten: waarom geen pilootproject voor groen- en spelvoorzieningen binnen de ring? Dit is en blijft een prangend probleem dat dringend om een speciale aanpak vraagt.

Algemeen : te weinig of geen argumenten voor het aansnijden van Parkveld (woongelegenheid en bedrijventerrein) en Termunckveld, dat zelf op lange termijn wordt gezien en in principe buiten de planningstermijn van 10 jaar valt.

Voorontwerp RSL2

Dit document staat vol goede en veel belovende voornemens op het vlak van ruimtelijke ordening. Indien deze nu ook kunnen omgezet worden bij de uitvoering volledig in de lijn met de genomen opties dan is dat een belangrijke stap vooruit in de ruimtelijke aanleg/inrichting van de stad.

Bepaalde begrippen worden hier ook duidelijker gebruikt zoals bv groene en open ruimte. Anderzijds worden verschillende ruimtelijke problemen niet als dusdanig behandeld zoals bv. Termunckveld (wordt nog systematisch uit de beschrijvingen van de bestaande toestand gehouden) evenals Parkveld. Wat dit laatste betreft: er wordt gepleit voor het voorzien van bedrijventerreinen gericht op de lokale behoeften en markt en dus in principe ook goed bereikbaar moeten zijn naar en vanuit die lokale markt. Dat is naast het ecologisch bezwaar het grote argument tegen de inplanting van het bedrijventerrein op Parkveld. De Geldenaaksebaan is absoluut ongeschikt om die functie te vervullen en kan daar ook niet voor aangepast worden. Alleen het volledig afsluiten van de Geldenaaksebaan voor camions kan erger voorkomen, maar dat beantwoordt dan weer niet meer aan de voorwaarden voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein, nl. een goede lokale ontsluiting.

Ook de ontwikkeling van het woongebied op Parkveld is in tegenspraak met de opties inzake de noodzaak aan woningen voor de eerste decennia.

Steeds bereid dit eens mondeling toe te lichten,
Met vriendelijke groeten

Jo Symons
Voorzitter